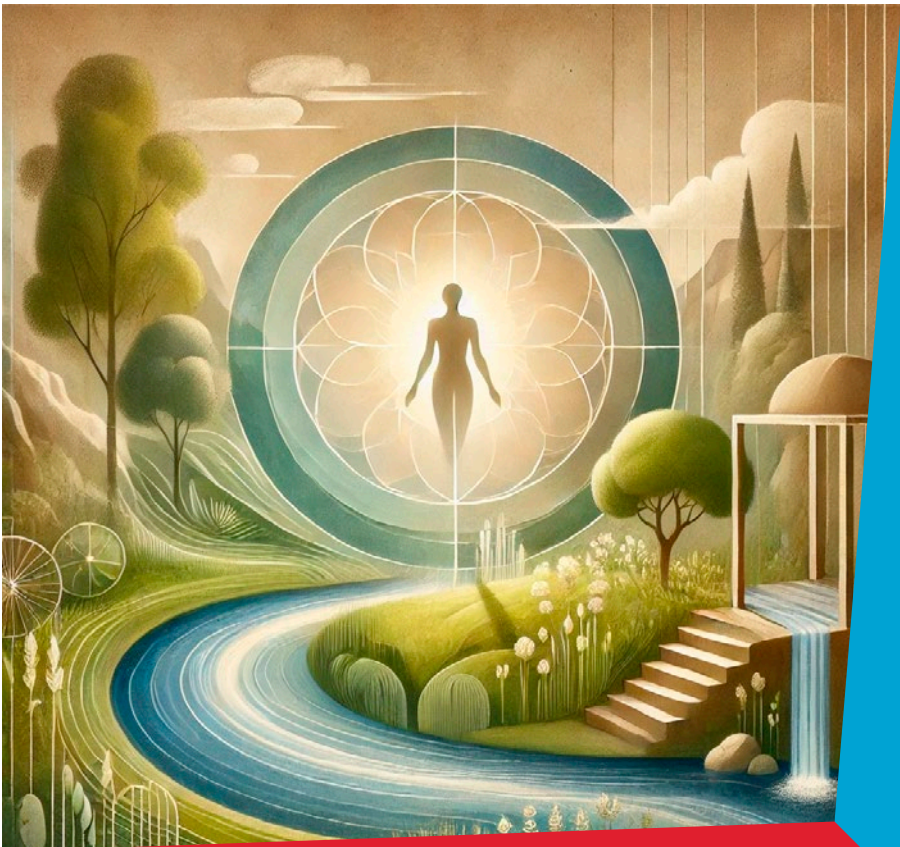




rijksuniversiteit
groningen

Prof. dr. Kim A. Poldner

Regeneratieve Renaissance Transformeren van Realiteiten, (Eco)systemen - en Ons Zelf



Oratie

28 maart 2025

Regeneratieve Renaissance –

Transformeren van Realiteiten, (Eco)systemen - en Ons Zelf

Regeneratieve Renaissance

Transformeren van Realiteiten,
(Eco)systemen - en Ons Zelf

Oratie uitgesproken door

Prof. dr. Kim A. Poldner

op 28 maart 2025

bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar
Circulaire Regionale Economische Ontwikkeling

aan de
Faculteit Economie en Bedrijfskunde

Rijksuniversiteit Groningen



rijksuniversiteit
groningen

Uitgegeven door University of Groningen Press
Broerstraat 4
9712 CP Groningen
<https://ugp.rug.nl/>

Voor het eerst gepubliceerd in Nederland © 2025 Kim Poldner

 <https://orcid.org/0000-0003-1781-7546>

Ontwerp en opmaak: LINE UP boek en media bv | Riëtte van Zwol, Mirjam Kroondijk
Illustraties voorkant: Dall-E
Auteursfoto: © Daisy van Knotsenburg

DOI: <https://doi.org/10.21827/67459928658e1>



Dit werk is verschenen onder de Creative Commons-licentie: NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 4.0 Internationaal (CC BY-NC-ND 4.0). De volledige licentievoorwaarden zijn beschikbaar op creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode

Geachte leden van het College van Bestuur,
weledelzeergeleerde collega's,
gewaardeerde toehoorders,
lieve vrienden en familie,

Een kijkje in de toekomst

Graag wil ik u vragen om uw ogen te sluiten en een keer diep adem te halen. Precies een week geleden is de astronomische lente begonnen: de dagen worden langer, planten beginnen te groeien en bloeien en dieren worden weer actiever. Het is een tijd van hernieuwing, groei en hoop. Ik wil u uitnodigen die kwaliteiten te inhaleren en u te richten op het licht. Stel u voor dat u op een pad loopt—een pad richting een duurzame, inclusieve toekomst. Achter u laat u destructie en vervuiling. Voor u ontvouwt zich een wereld waarin grondstoffen oneindig circuleren, afval niet bestaat, en mensen in harmonie leven met de natuur en elkaar. Voelt u de aarde onder uw voeten en de schone lucht om u heen? Deze wereld is ontstaan door bewuste keuzes. Mijn vraag aan u is: Wat wenst u voor deze wereld? Hoe ziet die eruit? En welke rol heeft u gespeeld om deze realiteit tot stand te brengen?

U mag uw ogen weer openen en dan vraag ik u: lijkt het beeld wat u net hebt gecreëerd in uw hoofd wellicht op dit toekomstscenario? Of op dit scenario? Of misschien op deze? Ik ben ervan overtuigd dat u prachtige toekomstbeelden weet te scheppen. Net zoals ik afgelopen zomer heb zien gebeuren toen ik tijdens het festival Into the Great Wide Open op Vlieland met mijn onderzoeksteam toekomstscenario's manifesteerde met behulp van AI. Festivalbezoekers konden met elkaar brainstormen over duurzame, positieve ideeën voor de toekomst en de AI

tool genereerde beelden zoals degenen die ik net heb getoond. Ik zie een enorme potentie voor AI in het ontwikkelen van een wereld in 2050 – het jaar dat wij in Nederland een circulaire economie moeten hebben bewerkstelligd. Maar laten we wel met onze poten in de Noord-Hollandse klei blijven staan terwijl we dromen over circulaire toekomsten. Of liever nog: regeneratieve toekomsten want de ambitie van een circulaire economie is leuk, maar niet meer genoeg om te bereiken wat er nodig is. Namelijk het tegengaan van nog verdere opwarming van de aarde. En het helen van niet alleen onze planeet, maar ook onszelf.

De betekenis van regeneratieve renaissance

Wij leven in overgangstijden, gevangen tussen de Vierde Industriële Revolutie en de Zesde Massa-extinctie. Antropoloog Jitske Kramer spreekt over *liminaliteit*—de fase waarin oude structuren losgelaten worden, maar het nieuwe nog niet volledig gevormd is. Dit brengt onzekerheid en verwarring, en tricksters—grensverleggers die percepties uitdagen—spelen hierin een sleutelrol. Maar tricksterlogica kan ook misleiding en manipulatie voeden, zoals zichtbaar in het publieke debat.

De grenzen van onze huidige systemen zijn duidelijk voelbaar en de gevolgen van competitie, uitputting en disbalans zijn overal om ons heen zichtbaar. Dit is geen tijd voor stilstand of minimale correcties; dit is het moment voor een Regeneratieve

Renaissance—een fundamentele hergeboorte die niet alleen het bestaande herstelt, maar ook de kiemen legt voor iets wezenlijk nieuws.

De term *regeneratief* verwijst naar processen die veel verder gaan dan herstel; ze bouwen op, vernieuwen en versterken. Waar *duurzaamheid* streeft naar behoud van wat er is, richt *regeneratie* zich op groei, evolutie en veerkracht. Dit principe is niet alleen toepasbaar op ecologische systemen, maar ook op sociale structuren, economische modellen en zelfs op ons eigen lichaam.

Een *renaissance*—historisch gezien een periode van culturele en intellectuele heropleving—markeert een moment van omwenteling, waarin oude denkkaders plaatsmaken voor nieuwe inzichten. De Regeneratieve Renaissance die ik vandaag schets, nodigt ons uit om onze relatie met de wereld opnieuw te definiëren. En dit betekent een diepgaande transformatie op drie fundamentele niveaus: onze realiteiten, onze ecosystemen en ons zelf.

Ik beseft dat mijn boodschap vandaag bij sommigen ongemak kan oproepen. Niet alleen omdat zij verder gaat dan het thema van mijn leerstoel—circulaire, regionale, economische ontwikkeling—maar ook omdat zij een fundamentele transitie bepleit: van circulariteit naar regeneratie, van alleen maar economische

groei naar een ander type vooruitgang. Noord-Nederland vormt de basis van mijn leeropdracht, maar de impact van pioniers met wie ik samenwerk reikt veel verder. Dit zagen we vanmiddag tijdens het symposium over bio-textiele materialen, en ervaren we in netwerken zoals de Vereniging Circulair Friesland. Die stimuleerde tien jaar geleden als eerste regionale vereniging een circulaire economie en inmiddels breidt deze slagkracht verder uit naar Groningen en Drenthe. Het circulaire ecosysteem in het noorden is een voorbeeld voor Nederland en daarbuiten.

Het afgelopen jaar heb ik met diepe bewondering aanschouwd wat hier al is opgebouwd en heb ik mij afgevraagd hoe ik vanuit mijn rol als bijzonder hoogleraar—één dag per week—kan bijdragen. Maar ik weet ook dat sommige pioniers in deze zaal jaren geleden werden geïnspireerd door het online educatieve materiaal dat ik ontwikkelde over dit thema. Mijn ouders hebben me de naam Kim gegeven met de vooruitziende blik dat die naam overal ter wereld uitgesproken kan worden. In het Nederlands staat het woord ‘de kim’ synoniem voor horizon. Uitdrukkingen zoals “aan de kim verschijnen” betekenen dat iets in de verte zichtbaar wordt, vergelijkbaar met hoe een schip aan de horizon opduikt. Vandaag zet ik – samen met u – niet alleen een stip op de horizon, maar nodig ik ook uit tot transformatie en actie.

Van degeneratie naar regeneratie

Als ik mijn studenten vraag welke groente deze plant voortbrengt, steken slechts drie van de honderd hun hand op. Maar als ik hen deze logo's van bedrijven laat zien, kennen ze die allemaal. Dit illustreert een bredere realiteit: we voeden onze jeugd op in een economisch gedreven systeem waarin succes wordt afgemeten aan consumptie, zichtbaarheid en groei. Ik zeg altijd tegen mijn kinderen dat als ik nu zou mogen kiezen, ik biologie zou gaan studeren. Want het is onze oprechte verbinding met de Natuur *en* onze eigen natuur die aan de basis ligt van wat er nodig is komende jaren.

Ons economische model is al 200 jaar gebaseerd op degeneratieve principes: we onttrekken grondstoffen aan de aarde, produceren, consumeren en creëren afval. Dit lineaire systeem staat haaks op hoe de natuur, met haar 3,8 miljard jaar aan R&D, functioneert—een regeneratief rizoom waarin afval niet bestaat, maar voeding wordt voor een ander organisme. De Natuur is regeneratief terwijl wij als mensheid een degeneratief economisch systeem hebben ontworpen waarbij we natuurlijke hulpbronnen – en onszelf uitputten.

De recente bevindingen van het IPCC laten geen ruimte voor twijfel: de aarde is inmiddels 1,1°C opgewarmd sinds het pre-industriële tijdperk, en zonder drastische emissiereducties zal de grens van 1,5°C binnen enkele decennia worden over-

schreden. Dit betekent onomkeerbare gevolgen zoals stijgende zeespiegels, vaker voorkomende extreme weersomstandigheden en toenemende wereldwijde ongelijkheid. De wetenschap is duidelijk: om de opwarming te beperken, moet de CO_2 -uitstoot tegen 2030 met 43% dalen. Dit vraagt om onmiddellijke actie, mondiale samenwerking en structurele transitie in energie, industrie en samenleving. Want de keuzes die wij vandaag maken, bepalen het klimaat van morgen.

Inmiddels hebben wij zes van de negen planetaire grenzen overschreden. De uitdaging is niet langer om minder schade te veroorzaken, maar om actief bij te dragen aan herstel. Zoals econoom Kate Raworth stelt: we moeten van een degeneratieve naar een regeneratieve economie. Dit vraagt niet alleen om technologische innovaties of beleidsmaatregelen, maar om een fundamentele transitie in denken en doen.

Afgelopen 20 jaar heb ik me als duurzame mode activist met name ingezet voor SDG12 'duurzame productie en consumptie'. Tot ik me realiseerde dat ik *nog* zoveel aan dit doel op het niveau van de economie kan werken, de prioriteit zou moeten liggen bij de onderste laag van dit model, dus alle doelen die bijdragen aan het helen van de biosfeer. Tegelijkertijd zijn de Sustainable Development Goals (SDGs) niet langer het raamwerk waar ik vertrouwen in heb. Dit beeld geeft de ontwikkeling van het duurzaamheidsdenken in de afgelopen decennia weer. Zoals u ziet komen

we vanuit *business as usual*, via de pijl naar rechts langs duurzaamheid en de SDGs uit bij waar de circulaire economie geplot kan worden rond restoratie en uiteindelijk regeneratie. De Regeneratieve Renaissance is geen stip op de horizon, maar een noodzaak. En de vraag is niet *of* we deze transitie moeten maken, maar hoe snel we bereid zijn om te handelen.

Dus laten we starten met het eerste niveau van transformatie waar ik het vandaag met u over wil hebben: het transformeren van realiteiten.

1. **Transformeren van Realiteiten**

Noodzaak van Horizon 3-denken

Wat mij al jaren helpt om realiteiten te plotten, is het drie-horizonmodel van Bill Sharpe. Horizon 1 staat voor *business as usual*, Horizon 2 voor *duurzame innovatie binnen het bestaande systeem*, en Horizon 3 voor *transformatieve verandering*. Lang heb ik gedacht dat elektrische auto's op zijn minst voorbeelden van horizon 2 zijn, een tussenfase die ons helpt om naar die leefbare toekomst te bewegen. Maar als ik denk aan de hoeveelheid afval die gerecycled moet worden als al die zonnepanelen over een paar jaar van mijn dak af moeten, dan zakt me de moed in de schoenen. Te vaak blijven we steken in Horizon 2—optimalisaties die slechts een illusie van vooruitgang bieden. De circulaire economie dreigt hier een voorbeeld van te worden: een sys-

teem waarin materialen efficiënter worden hergebruikt, maar waarin de onderliggende lineaire principes intact blijven.

En het blijft niet alleen bij materiaal stromen en ecologische realiteiten. Toen ik in 2020 een circulaire modeshow organiseerde tijdens de nationale conferentie circulaire economie realiseerde ik me hoe weinig inclusief dit landschap is. Op het podium stonden mijn studenten *international business*, veelal van niet-Nederlandse afkomst, in tweedehands, duurzame en geupcyclede kleding. In de zaal zat een homogeen gezelschap van blanke mensen, veelal in pak, die misschien vooral een verdienmodel zien in verduurzaming. Wat wij nodig hebben, is Horizon 3-denken: transformatieve innovaties die niet slechts optimaliseren, maar nieuwe fundamenten leggen. Dit vraagt om radicale toekomstverbeelding—en daarvoor moeten we buiten onze comfortzone treden door het inzetten van de kracht van bijvoorbeeld kunst, psychedelica en kunstmatige intelligentie.

Van Antro-Obsceen naar Symbioceen

Waar velen onze tijd het Antropoceen noemen, stelt Glenn Albrecht dat we moeten streven naar het Symbioceen— een tijdperk waarin menselijke intelligentie en handelen niet langer in conflict staan met de natuurlijke wereld, maar er juist op zijn afgestemd. We zijn een onlosmakelijk onderdeel van een onderling verbonden en coöperatief ecosysteem, waarin geen fundamentele scheiding bestaat tussen mens, dier, plant of

micro-organisme. Binnen deze werkelijkheid verliest het concept 'milieu' zijn betekenis, omdat het een kunstmatige scheiding suggereert tussen mens en omgeving. Maar het is juist die illusie van afscheiding die het destructieve denken van het Antropoceen - of beter gezegd Antro-Obsceen - heeft gevoed.

Het Symbioceen bood mij houvast in een periode van ecologische rouw, toen de post-pandemische realiteit ons terugwierp in destructieve patronen. Onze vervreemding van de natuur is niet alleen een ecologisch, maar ook een psychologisch en spiritueel probleem, zoals Carl Jung al suggereerde. Wanneer we ecosystemen verwoesten, vernietigen we ook een deel van onze eigen psyche zoals pijnlijk rauw voelbaar wordt in onze jeugd die massaal psychisch lijdt. Gezien mijn fascinatie voor de wijsheid van schimmels, en het groeiende wetenschappelijke onderzoek naar psilocybine als therapeutisch middel bij depressie en PTSD, besloot ik een ervaring aan te gaan die mijn wereldbeeld op zijn kop zette. Tijdens een truffelceremonie ervaarde ik niet alleen een diepe liefde voor en verbondenheid met het *web of life*, maar ook het besef dat wij niet buiten de natuur staan, maar natuur *zijn*. Dit bracht niet alleen meer helderheid, maar ook richting: de transitie naar het Symbioceen vereist regeneratie op alle niveaus.

Om deze transitie vorm te geven, moeten we nieuwe wereldbeelden scheppen, alternatieve toekomstscenario's ontwerpen

en een taal ontwikkelen die ons denken bevrijdt. Kunstenaars en ontwerpers zijn hierin cruciaal; zij ontsluiten perspectieven die de wetenschap alleen niet kan bereiken. Een mooi voorbeeld is *Vier de Aarde* van kunstenaarscollectief Circus Andersom, waarin kunst en ritueel samenkomen om ons diepgaand te verbinden met de aarde en regeneratie niet als abstract concept, maar als ervaarbare realiteit neer te zetten.

Toekomstgeletterdheid en AI

Mijn studenten ervaren soms duurzaamheidsmoeheid, en mijn kinderen verklaren mij een zweverige nerd als ik over regeneratie begin. Daarom ben ik me gaan verdiepen in iets wat hen wél fascineert: kunstmatige intelligentie (AI). Niet alleen gebruiken mijn team en ik AI inmiddels om een breed scala aan teksten te schrijven—van subsidieaanvragen en wetenschappelijke papers tot LinkedIn-posts en persberichten—maar we creëren ook beeldmateriaal, zoals te zien is in sommige slides die ik hier toon. Deze revolutie in mijn werk bracht een valkuil met zich mee: meer efficiëntie creëerde geen ruimte voor regeneratie, maar leidde tot *nog* meer werk. Terwijl, de oorspronkelijke bedoeling was om evenveel te produceren als voorheen—maar in minder tijd, zodat we meer ruimte zouden hebben voor herstellende activiteiten, zoals een stiltewandeling in het bos. De belangrijkste leerles? Ritme. AI helpt om te versnellen en te genereren, maar vertragen en herstellen is minstens zo essentieel. Willen we AI inzetten om steeds harder te werken binnen

een toch al uitgeput systeem, of benutten we het om nieuwe regeneratieve structuren te ontwerpen? En: hoe kan AI als vehikel dienen voor het ontwerpen van regeneratieve toekomst(en)?

2. Transformeren van (Eco)systemen

De tweede transformatie waar ik het vandaag met u over wil hebben is op het niveau van (eco)systemen

Van circulaire economie naar regeneratieve ecosystemen

Het begrip ecosystemen staat tegenwoordig centraal in discussies over circulaire transitie. De nadruk mag niet langer alleen liggen op individuele bedrijven of stakeholders, maar moet verschuiven naar het bredere netwerk. Nancy Bocken benadrukt dat circulaire economie-ecosystemen niet los gezien kunnen worden van bestaande structuren. Zij waarschuwt voor twee valkuilen. Circulaire verlamming – waarin de complexiteit en tegenstrijdige belangen innovatie blokkeren. En circulaire utopieën – waar idealistische plannen de praktische implementatie overschaduwden. Onderzoek van Lori DiVito wijst op het spanningsveld tussen onafhankelijkheid en onderlinge afhankelijkheden binnen ecosystemen. Dit roept vragen op als; wie orkestreert deze ecosystemen? En; hoe beïnvloeden *hun* waarden de verbeelding van circulaire toekomstscenario's?

Naast een bedrijfskundig perspectief is een bredere kijk op ecosystemen essentieel. De belofte van de circulaire economie

blijkt namelijk vaak in conflict met kwetsbare ecosystemen wereldwijd. Zo wordt 80% van de biodiversiteit beschermd door slechts 2% van de wereldbevolking—voornamelijk inheemse gemeenschappen die al eeuwenlang in harmonie met de natuur leven. Dit maakt het wrang dat landen zoals Chili circulaire vooruitgang claimen door windmolenparken te bouwen, terwijl daarmee biodiverse leefomgevingen van inheemse populaties worden vernietigd. Wetenschapper Robin Wall Kimmerer benadrukt hoe inheemse kennis en wetenschap samen kunnen bijdragen aan regeneratieve ecosystemen. Dit zijn natuurlijke systemen die in staat zijn zichzelf te herstellen en te versterken na verstoringen, door middel van dynamische interacties tussen organismen en hun omgeving. Deze ecosystemen bevorderen biodiversiteit, verbeteren de bodemgezondheid en verhogen de veerkracht tegen klimaatveranderingen.

Onderzoeksagenda voor Noord-Nederland

Ik zie mijn werk hier aan de Rijksuniversiteit Groningen als een zaadje dat ik mag zaaien in de vruchtbare bodem die in Noord-Nederland afgelopen jaren ontgonnen is. Recent onderzoek laat zien dat een gedeeld toekomstbeeld binnen een ecosysteem de basis vormt voor transitie. Dit is een narratief waar we momenteel aan schaven met de drie noordelijke provincies. Projecten zoals Noord-Nederland verdient Circulair 2.0 werken aan het opschalen van circulaire innovaties in bouw, maakindustrie en consumptiegoederenketens. Bedrijven als CuRe en

Avantium zijn pioniers op het gebied van kunststofrecycling en biopolymeren. En in de Textielhub in Groningen creëren studenten van textielafval nieuwe producten. Vanuit onze campus Frysland helpen collega's als Gjalt de Jong, Emma Folmer en Niels Faber met hun onderzoek honderden boeren om de stap te maken naar regeneratieve bedrijfsvoering.

Met Sierdjan Koster start ik binnenkort met een PhD project als onderdeel van de European Circular Innovation Valley (ECIV) – een samenwerking tussen negen Europese regio's om traditionele waardeketens circulair te transformeren. Binnen het project S3ORTED zal ik met twee PhD-studenten bijdragen aan het ontwikkelen van een noordelijk textielecosysteem. Samen met collega's van Windesheim Liesbeth Rijdsdijk, Evert Jan Velzing en PhD-kandidaat Melanie de Vries onderzoeken we hoe regeneratieve netwerken bijdragen aan de opschaling van bio-based materialen zoals vlas, mycelium en lisdodde in bouwconstructies. Het onderzoek richt zich op de vragen: hoe organiseren we zulke ecosystemen, verbinden we partijen en realiseren we daadwerkelijk verandering?

Samenwerking als sleutel tot regeneratie

De tijd van geïsoleerde initiatieven is voorbij. Duurzame transitie vereisen niet alleen technologische innovaties, maar een fundamentele verschuiving in denken en handelen: van ego naar ecosystemen. Door samenwerking tussen bedrijfsleven, onder-

wijs, overheid en maatschappelijke organisaties kan Noord-Nederland niet alleen een leidende regio in circulariteit worden, maar ook een model voor regeneratieve ecosystemen wereldwijd.

3. Transformeren van Ons Zelf

En dan als laatste niveau van transformatie voor een Regeneratieve Renaissance: transformatie van Ons Zelf.

In 2018 bezocht ik een conferentie in Kopenhagen en liep daarna door een park, waar mijn aandacht werd getrokken door de tekst: “IN IS THE ONLY WAY OUT.” Het bleek een installatie van de Deense kunstenaar Jeppe Hein in een ondergronds voormalig waterreservoir waar water zich nog steeds op de vloer bevond en stalactieten zich langzaam aan het plafond vormden. De ruimte was gevuld met roterende spiegels, waardoor ik, terwijl ik mij voortbewoog, steeds fragmentarische reflecties van mezelf zag verschijnen en verdwijnen. Pas later ontdekte ik dat de installatie was ontworpen om perceptie te bevragen en zelfreflectie te stimuleren en besepte ik hoezeer dit resoneert met de transitie waar wij voor staan: echte verandering begint bij innerlijke transformatie.

De stagnatie van de circulaire economie

Misschien vraagt u zich af waarom een hoogleraar circulaire economie een kunstinstallatie bespreekt die als introspectieve therapie functioneert. De reden is eenvoudig: het gaat niet goed

met de circulaire economie. Volgens het Circularity Gap Report 2024 is de wereldwijde circulariteit gedaald van 9,1% in 2018 naar 7,2% in 2023. Ondanks de groeiende aandacht voor circulaire principes, blijft de daadwerkelijke implementatie achter. De kern van het probleem? Ons economische model blijft gericht op extractie en consumptie, en schade beperken blijkt onvoldoende om echte systeemverandering te realiseren.

Binnen de circulaire economie ligt de nadruk vaak op technologie, businessmodellen en beleid, terwijl gedragsverandering—hoewel essentieel—minder aandacht krijgt. Toch stelt het IPCC dat gedragsverandering 40-70% van de wereldwijde broeikasgasemissies kan reduceren. Dit besef bracht mij tot nauwere samenwerking met collega's zoals Marijke Leliveld en PhD kandidaat Stifani Herpich, waarmee ik onderzoek doe naar consumentengedrag en circulaire keuzes in textiel. Duurzamer leven middels het eten van minder vlees, het kopen van tweedehands spullen, niet meer vliegen en elektrisch rijden zijn allemaal stappen in de goede richting. Maar, het is niet genoeg dus de vraag blijft: wat is er werkelijk nodig om een manier van leven te creëren die minimale schade toebrengt aan de planeet?

No outer transformation without inner transformation

Mijn overtuiging is dat er niet alleen academisch onderzoek nodig is, maar ook zelfonderzoek. Werkelijke verandering begint namelijk niet bij externe hervorming, maar bij een

innerlijke verschuiving. De neiging om maatschappelijke uitdagingen primair met actiegerichtheid te benaderen, leidt vaak tot uitputting in plaats van regeneratie. Ik heb door de jaren heen talloze idealisten en activisten zien vastlopen door voortdurende strijd tegen systemen die moeilijk te veranderen blijken, terwijl juist een diepere verbinding met het grotere geheel een fundament biedt voor transformatie.

Wanneer wij ons minder laten sturen door externe prikkels die polarisatie en compensatiedrang voeden, ontstaat er ruimte om bewuster en veerkrachtiger te handelen. Het collectieve bewustzijn groeit mede door ervaringen van crisis, waarbij vastgeroeste denkpatronen afsterven en tegelijk de voedingsbodem vormen voor nieuwe inzichten en duurzame groei.

Dit vormt de kern van ons onderzoek naar regeneratief leiderschap, dat ik vijf jaar geleden met Bas van den Berg ben gestart en momenteel samen met Ishwari Thopte en Arjen Wals voortzet. We sluiten daarmee aan bij de 'Inner Development Goals' die in 2020 zijn ontwikkeld als antwoord op het trage tempo van de vooruitgang bij het behalen van de SDGs. In ons onderzoek ontwikkelen we, naast de bekende R-ladder van circulaire strategieën, een tweede R-ladder van regeneratieve strategieën—even cruciaal, zo niet belangrijker, dan de circulaire benadering.

De komende jaren wil ik deze inzichten vertalen naar het onderwijs en leiderschapsprogramma's rondom regeneratie aan de University of Groningen Business School (UGBS). In juni starten we met een Quest voor CEO's en bestuurders, gericht op het verbinden met hun regeneratieve leiderschap. Echte transformatie vraagt niet alleen om nieuwe strategieën, maar om een nieuwe mindset—een fundamentele verschuiving in hoe we onszelf, onze organisaties en onze rol in het grotere geheel zien. Innerlijke transformatie kan leiden tot het creëren van nieuwe realiteiten en dienstbaarheid aan de gemeenschap en het ecosysteem. OUT is wat dat betreft ook THE ONLY WAY IN.

Een oproep tot regeneratieve actie

Ter afsluiting: onze realiteit is geen vaststaand gegeven; wij zijn mede-auteurs van de toekomst. De regeneratieve transitie vereist het loslaten van oude paradigma's en het scheppen van nieuwe narratieven—niet als abstracte oefening, maar als collectieve verantwoordelijkheid.

Wie bepaalt de toekomst?

Echte transformatie vraagt om een diversiteit aan stemmen en een herverdeling van zeggenschap. Regeneratie mag niet worden vormgegeven binnen bestaande machtsstructuren alleen, maar moet ruimte bieden aan perspectieven die historisch zijn uitgesloten. Dit vereist niet alleen technologische en economische innovatie, maar ook een culturele verschuiving.

Ik pleit voor een nieuw discours: van circulariteit naar regeneratie, van economisch naar holistisch groeien— met aandacht voor emotionele en spirituele ontwikkeling. De circulaire economie is geen eindstation, maar een opstap naar een regeneratief model dat niet alleen schade minimaliseert, maar actief herstel bevordert—van ecosystemen, gemeenschappen en ons bewustzijn. Met mijn zes PhD projecten beoog ik de komende vier jaar een wetenschappelijke bijdrage te kunnen leveren aan de kennis over het ontwikkelen, organiseren en orkestreren van ecosystemen, alsmede de gedragsverandering die nodig is om het leiderschap te laten zien voor een werkelijke transitie naar regeneratieve toekomst.

Transformatie vraagt om zowel diepe worteling als expansie— met beide voeten in de realiteit van nu, maar met de moed om nieuwe structuren te creëren. Daarom eindigt mijn oratie niet met een conclusie, maar met een uitnodiging: om verandering te belichamen en ernaar te handelen, om deel te nemen aan deze Regeneratieve Renaissance.

Laten we samen deze weg bewandelen. Niet morgen. Niet later. Maar nu.

Ik heb gezegd.

Dankwoord

Een oratie is niet compleet zonder een dankwoord dus bij deze wil ik de rug en de provinciën graag bedanken voor de eer om deze bijzondere rol te mogen vervullen. Dank aan alle vrienden, kennissen, collega's – fysiek aanwezig zowel als aanwezig via andere kanalen - die afgelopen 46 jaar met mij delen hebben meegelopen op mijn pad. Dank aan mijn collega's bij de rug die de grond het laatste decennium met bloed, zweet en tranen hebben omgespit en het thema duurzaamheid binnen de economische faculteit op de kaart hebben gezet. In het bijzonder dank aan Gjalt de Jong, Emma Folmer en Niels Faber en Rieneke Slager. Dank aan Robert Inklaar en Harry Garretsen voor hun dagelijkse begeleiding, en aan mijn decaan Peter Verhoef en vice-decaan Manda Broekhuis voor hun steun. Mijn oprechte waardering ook voor Miranda Ruiters en Astrid van der Veen voor de enorme hulp in het afgelopen jaar bij het indienen van de subsidieaanvragen, die we nu met succes hebben binnengehaald. Bijzonder dank aan Frans Sijtsma van de Rudolf Agricola school en Nikolaj Bijleveld en Thijs Broekhuizen van UGBS voor jullie vertrouwen in mijn leiderschap bij het vormgeven van de executive training. Dank aan de inspirerende mensen met wie ik in deze prachtige noordelijke regio met veel plezier samenwerk.

Dank aan mijn ouders, broer en zus en hun gezinnen dat ze hier allemaal zijn en al die jaren een warme en veilige bedding

hebben gevormd. Dank aan Sem, Mark en June voor de reis die wij sinds 16 jaar samen als gezin maken. En natuurlijk dankbaarheid jegens mama Gaia en het privilege om haar iedere dag te mogen bewandelen alsmede De Grote Bron voor het ontvouwen van mijn leven, culminerende tot precies dit moment dat ik hier zo voor jullie mag staan.

Referenties

- Albrecht, G. A. (2019). *Earth emotions: New words for a new world*. Cornell University Press.
- Akomolafe, B. (2017). *These wilds beyond our fences: Letters to my daughter on humanity's search for home*. North Atlantic Books.
- Ankrah, D., Bristow, J., Hires, D., & Henriksson, J. A. (2023). Inner Development Goals: From inner growth to outer change. *Field Actions Science Reports*, (Special Issue 25).
- Bahá'í International Community. (2022). *One planet, one habitation: A Bahá'í perspective on recasting humanity's relationship with the natural world*. Bahá'í International Community.
- Bocken, N., Pinkse, J., & Schuit, C. S. C. (2023). Between circular paralysis and utopia: Organizational transformations towards the circular economy. *Organization & Environment*, 36(2), 378–382
- De Balie. (2025, februari 6). *Psychiatrie: lapmiddel van de neoliberale samenleving?* (No. 1) [Audio podcast aflevering]. In *De Balie Podcast*. De Balie.
- Capra, F., & Luisi, P. L. (2014). *The systems view of life: A unifying vision*. Cambridge University Press.
- Circle Economy Foundation. (2024). *The Circularity Gap Report 2024*.
- Deleuze, G., & Guattari, F. (1987). *A thousand plateaus: Capitalism and schizophrenia* (B. Massumi, Trans.). University of Minnesota Press.
- DiVito, L., van Wijk, J., van Hille, I. and Ingen-Housz, Z. (2025). Orchestrating circular economy ecosystem emergence: a case study of circular textiles and apparel. Forthcoming in *Organization & Environment*, Special Issue: Organizational Transformations towards a Circular Economy.

- Drupsteen, L., & Wakkee, I. (2024). Exploring characteristics of regenerative business models through a Delphi-inspired approach. *Sustainability*, 16(7), 3062.
- González-Hidalgo, M., & Zografos, C. (2024). Epistemic justice as energy justice: Reflections from a transnational hydroelectric power development conflict in Mapuche-Williche territory, Chile. *Climate and Development*, 16(2), 123–136. <https://doi.org/10.1080/17565529.2024.2369608>
- Gualandris, J., Branzei, O., Wilhelm, M., Lazzarini, S., Linnenluecke, M., Hamann, R., Dooley, K. J., Barnett, M. L., & Chen, C. M. (2024). Unchaining supply chains: Transformative leaps toward regenerating social–ecological systems. *Journal of Supply Chain Management*, 60(1), 53–67.
- Gümüşay, A. A., & Reinecke, J. (2024). Imagining Desirable Futures: A call for prospective theorizing with speculative rigour. *Organization Theory*, 5(1), 26317877241235939.
- Hutchins, G. (2022). *Leading by nature: The process of becoming a regenerative leader*. Wordzworth Publishing.
- Intergovernmental Panel on Climate Change. (2023). *Climate change 2023: Synthesis report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (Core Writing Team, A. Pirani, & T. Alegría, Eds.). IPCC.
- Johnston, L. J. (2022). *Architects of abundance: Indigenous regenerative food and land management systems and the excavation of hidden history* (Doctoral dissertation, University of Alaska Fairbanks). University of Alaska Fairbanks' ScholarWorks.
- Kaus, J. (2024). *Steering the sustainability course: A collective voyage* (Doctoral dissertation). University of Groningen.

- Kimmerer, R. W. (2013). *Braiding sweetgrass: Indigenous wisdom, scientific knowledge, and the teachings of plants*. Milkweed Editions.
- Konietzko, J., Das, A., & Bocken, N. (2023). Towards regenerative business models: A necessary shift? *Sustainable Production and Consumption*, 38, 372-388.
- Kopnina, H. (2023). *Education for the Sustainable Development Goals (SDGs): A critical review*. *Environmental Education Research*, 29(1), 1-15.
- Kopnina, H., & Poldner, K. (Eds.). (2021). *Circular economy: Challenges and opportunities for ethical and sustainable business*. Routledge.
- Kramer, J. (2024). *Tricky tijden: Laat je niet gek maken*. Boom.
- Latour, B. (1987). *Science in action: How to follow scientists and engineers through society*. Harvard University Press.
- Lent, J. (2021). *The web of meaning: Integrating science and traditional wisdom to find our place in the universe*. New Society Publishers.
- Macy, J., & Johnstone, C. (2022). *Active hope: How to face the mess we're in with unexpected resilience and creative power* (Revised ed.). New World Library.
- Mazzucato, M. (2018). *The value of everything: Making and taking in the global economy*. PublicAffairs.
- Ministry of Infrastructure and Water Management, & Ministry of Economic Affairs and Climate Policy. (2023). *National program for circular economy 2023-2030*. Government of the Netherlands.
- Muñoz, P., & Branzei, O. (2021). Regenerative organizations: Introduction to the special issue. *Organization & Environment*, 34(4), 507-516.
- Raworth, K. (2017). *Doughnut economics: Seven ways to think like a 21st-century economist*. Chelsea Green Publishing.

- Richardson, K., Steffen, W., Lucht, W., Bendtsen, J., Cornell, S. E., Donges, J. F., ... & Rockström, J. (2023). Earth beyond six of nine planetary boundaries. *Science Advances*, 9(37), eadh2458.
- Sharpe, B. (2013). *Three horizons: The patterning of hope*. Triarchy Press.
- Stevens, L. L. (2021). *Analogical reasoning in biomimicry design education* (Doctoral dissertation, Delft University of Technology).
- Storm, L., & Hutchins, G. (2019). *Regenerative leadership: The DNA of life-affirming 21st century organizations*. Wordzworth Publishing.
- Thopte, I., & Poldner, K. (2024). *Regenerative leadership transformation toolkit*. The Hague University of Applied Sciences. <https://www.thuas.com/media/relead-toolkit>
- Wahl, D. C. (2016). *Designing regenerative cultures*. Triarchy Press.



Kim Poldner is bijzonder hoogleraar Circulaire Regionale en Economische Ontwikkeling aan de Rijksuniversiteit Groningen en wetenschappelijk directeur van het Centre for Economic Transformation (CET) aan de Hogeschool van Amsterdam (AUAS). Ze promoveerde aan de Universiteit van St. Gallen, Zwitserland. In 2021 publiceerde ze het Routledge-boek *'Circular Economy; Challenges and opportunities for ethical and sustainable business'*. Haar onderzoek is verschenen in wetenschappelijke top tijdschriften, en ze heeft prijswinnende casestudies geschreven over duurzame modepioniers zoals Veja en Osklen. Voordat ze haar academische carrière begon, was ze oprichter van verschillende duurzame mode start-ups in Nederland, Afrika en Brazilië.